

Forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgforskriften) med KRDs merknader

Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 2. januar 2003 med hjemmel i lov av 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven) § 2-9, § 5-8, § 6-9, § 7-3, § 8-6, § 9-10 og § 10-10. Endret 16. februar 2005 nr. 139 (bl.a. tittel), 19. april 2005 nr. 323, 6. februar 2007 nr. 143

Kapittel 1. Manntallsføring. Tilgang til manntallet (jf. valgloven § 2-9)

§ 1. Grunnlag for oppdatering av manntallet etter 31. mai

Oppdateringer i manntallet etter 31. mai kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:

- a) Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.*
- b) Flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 31. mai.
Vedkommende skal manntallsføres i tilflyttingskommunen og strykes fra manntallet i fraflyttingskommunen. Folkeregistermyndigheten sender melding til begge kommunene.*
- c) Søknad om innføring i manntallet fra personer som er bosatt i utlandet.
Vedkommende skal manntallsføres i den kommunen han/hun sist var registrert som bosatt.*
- d) Melding fra folkeregistermyndigheten om utenlandsboende som har flyttet tilbake til Norge. Vedkommende skal føres inn i manntallet i tilflyttingskommunen.
Dersom tilflyttingskommunen er en annen kommune enn den vedkommende var registrert som bosatt i på utflyttingstidspunktet, skal melding også sendes tidligere bosettingskommune. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i denne kommunen, skal vedkommende strykes fra manntallet på grunnlag av meldingen.*
- e) Melding fra folkeregistermyndigheten om erverv av norsk statsborgerskap.
Dersom statsborgerskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, skal vedkommende føres inn i manntallet i bostedskommunen.*
- f) Melding om dødsfall. Vedkommende skal strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.*
- g) Ved kommunestyre- og fylkestingsvalg skal utenlandske statsborgere som ellers ville fylt stemmerettsvilkårene på valgdagen, strykes fra manntallet dersom de flytter ut av landet etter skjæringsdatoen.*

Merknad til § 1

Loven opererer med en dato som kriterium for i hvilke kommuner velgerne skal manntallsføres. Etter valgloven § 2-4 første ledd skal man manntallsføres i den kommunen der man er folkeregisterført som bosatt den 31. mai i valgåret. Det er ikke adgang til å søke "overføring" til en ny kommunes manntall på grunnlag av flytting mellom kommuner etter denne datoen. Krav om "retting" etter bokstav a gjelder altså i forhold til feil, ikke i forhold til flyttinger etter 31. mai. Det vil likevel være mulig for valgstyret å oppdatere manntallet på andre grunnlag, som fastsatt i bokstav a-g i denne bestemmelsen.

Når en velger skal føres inn i kommunens manntall på grunnlag av en melding fra folkeregistermyndigheten, kan valgstyret legge til grunn at folkeregisteret også har

sendt melding til den kommunen der vedkommende eventuelt skal strykes. Det vil derfor normalt ikke være nødvendig å ta kontakt med den andre kommunen for å forsikre seg om at de har mottatt melding og at vedkommende virkelig er blitt strøket/innført i det aktuelle manntallet.

Det kan bli et praktisk problem å forholde seg til meldinger eller søknader som kommer tett opp til valgdagen, eventuelt etter at valgtinget er åpnet. I disse tilfellene må søknaden kunne avslås. På den annen side kan det ikke ses å være noe til hinder for at et valgstyre som ønsker og har kapasitet til det, gjør de nødvendige undersøkelser for å kunne motta velgerens stemme. På bakgrunn av hva som utgjør grunnlag for oppdateringer, legger departementet til grunn at det bare vil være snakk om et fåtall saker.

§ 2. Valgstyrets oppdatering av manntallet

(1) Valgstyret skal oppdatere manntallet i henhold til § 1 så langt opp til valgdagen som mulig, med sikte på å få flest mulig velgere ført inn i rett manntall.

(2) Valgstyret skal ikke føre noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn en kommune, eller ikke blir manntallsført i noen kommune. I slike tilfeller skal valgstyret ikke oppdatere manntallet uten først å forsikre seg om at manntallet i den andre kommunen blir oppdatert tilsvarende.

(3) Valgstyret skal ikke manntallsføre en velger dersom vedkommende er manntallsført i en annen kommune og har avgitt forhåndsstemme til denne kommunen. Når valgstyret får melding om at en velger skal overføres til en annen kommunes manntall, må det snarest melde fra til den nye kommunen dersom vedkommende velger allerede har avgitt forhåndsstemme.

Merknad til § 2

Utgangspunktet er at det er adgang til å rette opp manntallet helt til valgdagen, så fremt det lar seg gjøre å forsikre seg om at dobbelt manntallsføring ikke forekommer. Det vil heller ikke være mulig å bli overført til en annen kommunens manntall dersom velgeren allerede har avgitt forhåndsstemmegivning.

Hvor langt det enkelte valgstyret skal strekke seg for å imøtekomme velgernes ønsker, dvs. hva som er praktisk mulig, vil måtte bero på en konkret vurdering når en eventuell innføring er aktuell. Departementet vil presisere at denne vurderingen må foretas nær opp til valgdagen – når valgstyret har oversikt over hvilke saker som er til behandling. Det vil ikke være anledning til – på forhånd – å fastsette en siste frist for når oppdatering vil bli foretatt.

At det ikke vil være mulig å få ført vedkommende inn i det aktuelle kretsmanntall som legges ut i valglokalet på valgdagen, behøver ikke være til hinder for at vedkommende manntallsføres. Valgstyret kan eventuelt føre vedkommende inn i en særskilt side i manntallet som oppbevares hos valgstyret.

I teorien vil det kunne skje at en velger som først er blitt manntallsført i en kommune, men som har rett til å bli flyttet over til en annen kommunes manntall, allerede har avgitt forhåndsstemme i den første kommunen. I så fall er det for sent å endre

manntallet. Det må derfor legges opp til rutiner som sikrer at en velger som har avgitt forhåndsstemme i en kommune, ikke blir manntallsført i en ny kommune.

Eventuelle forhåndsstemmegivninger som kommer inn til valgstyret etter at en velger er blitt overført til et annet manntall, må videresendes til den nye kommunen, som må vurdere forhåndsstemmegivningen på vanlig måte.

§ 3. Tilgang til manntallseksemplar

(1) Alle som stiller liste ved valget har uten omkostninger rett til ett eksemplar av manntallet for valgkretsen. Krav om manntallseksemplar må fremsettes for valgstyret i vedkommende kommune(r) innen den frist valgstyret har satt.

(2) Forslagsstillerne kan få tilgang til flere manntallseksemplarer og også oppgaver over bestemte grupper av velgere, dersom de selv bærer de ekstra omkostningene knyttet til dette.

(3) Manntallsavskrifter og eventuelt annet materiell som bygger på manntallet, kan bare brukes til politiske formål og skal ikke overlates til utenforstående med mindre formålet er politisk bearbeiding. Det er ikke adgang til å koble manntallet til andre offentlige registre.

(4) Valgstyret skal holde oversikt over utleverte manntallseksemplarer og skal se til at alle blir levert tilbake til valgstyret innen to år.

Merknad til § 3

At manntallseksemplar kun kan brukes til politiske formål innebærer ikke at de kun kan brukes i tilknytning til valg. Så lenge formålet er politisk kan de også brukes andre tider på året og i mellomvalgår. Imidlertid er det en klar forutsetning av manntallseksemplarene ikke skal lånes ut eller selges til for eksempel kommersielle formål. Departementet vil presisere at det ikke er adgang til å foreta en kobling mellom manntallet og andre registre. For øvrig vil departementet minne om at manntallet og bruken av dette reguleres av bestemmelsene i personopplysningsloven (lov av 14. april 2000 nr. 31).

Tidsfristen for når manntallene skal leveres tilbake har tidligere vært lovbestemt til to år. Denne fristen er opprettholdt. Tankegangen er at etter to år vil det være mulig få tilgang til et nytt manntall i forbindelse med det neste valget.

Kapittel 2. Registrering av politiske partier (jf. valgloven § 5-8)

Utgått

Kapittel 3. Behandling av listeforslag (jf. valgloven § 6-9)

§ 12. Overskrift på listeforslag - språk

Registrerte politiske partier kan velge om partiets navn skal skrives på bokmål eller nynorsk. Partiets navn på samisk kan føres opp som et tillegg til navnet på bokmål eller nynorsk.

Merknad til § 12

For registrerte politiske partier følger det av valgloven § 6-1 annet ledd bokstav b at overskriften skal være enslydende med partiets registrerte navn. Forskriften utfyller denne bestemmelsen. Forslagsstillerne avgjør om partinavnet skal skrives på bokmål eller nynorsk, uavhengig av hvilken målform som er benyttet ved registreringen. Forslagsstillerne kan også ta med en samisk oversettelse av partinavnet. Denne må i så fall komme i tillegg til navnet på bokmål eller nynorsk.

§ 13. Underskrifter etter valgloven § 6-3 (2) - skrift på papir, taushetsplikt

(1) Underskriftene på listeforslag som innleveres av uregistrerte grupper og av registrerte partier som ikke har oppnådd tilstrekkelig oppslutning til å komme inn under lovens forenklete krav for innlevering av listeforslag i valgloven § 6-3 (1), skal være skrift på papir.

(2) Opplysning om hvem som har underskrevet på et listeforslag etter valgloven § 6-3 (2) er underlagt taushetsplikt og skal ikke gis ut, se valgloven § 15-4 (1) og forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Opplysning om hvem som er tillitsvalgte for listeforslaget er offentlig.

Merknad til §13

Regjeringen har som mål at elektronisk kommunikasjon, så langt det er mulig, likestilles med papirbasert kommunikasjon. Det er således et mål å fjerne unødige rettslige hindringer for elektronisk kommunikasjon. Krav om skrift på papir er et hinder for elektronisk kommunikasjon. Departementet har likevel vurdert at krav om skrift på papir er berettiget i forhold til innsamling av underskrifter på listeforslag i henhold til valgloven § 6-3 (2).

For øvrig har departementet ikke ansett at det er grunn til å stille særlige krav som vil være til hinder for elektroniske kommunikasjonsløsninger. Krav om skrift på papir vil således ikke gjelde for registrerte politiske partier som innleverer listeforslag etter § 6-3 (1). Regelverket er ikke til hinder for elektronisk kommunikasjon i disse tilfellene. Imidlertid må det, i forhold til elektronisk kommunikasjon med det offentlige, skje en faktisk tilrettelegging for elektronisk kommunikasjon.

Valgloven § 15-4 fastsetter at forvaltningslovens regler om taushetsplikt gjelder tilsvarende for valg. Etter forvaltningsloven § 13 første ledd er opplysninger om ”noens personlige forhold” underlagt taushetsplikt. Justisdepartementet har i brev 2. august 1991 lagt til grunn at opplysning om at noen har støttet opprettelsen av et politisk parti, er opplysning om ”noens personlige forhold”. En slik opplysning vil normalt, på samme måte som en opplysning om en persons medlemskap i et politisk parti, gi klare indikasjoner på personens politiske holdninger. Ettersom forholdet er taushetsbelagt i henhold til forvaltningsloven § 13 første ledd, er også underskrifter samlet inn til støtte for registrering av et politisk parti unntatt offentlighet etter offentlighetsloven § 5 a.

At noen har underskrevet på et listeforslag vil på samme måte normalt gi indikasjoner på vedkommendes politiske holdninger. En offentliggjøring av denne type opplysninger vil stride både mot reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13 første ledd og mot formålsbestemmelsen i valgloven § 1-1, som skal sikre frie og

hemmelige valg. Av denne grunn kan ikke underskriftene legges ut til offentlig ettersyn sammen med resten av listeforslaget.

Bestemmelsen om taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 gjelder ikke for den som driver utadrettet politisk virksomhet og som engasjerer seg mer aktivt, slik for eksempel de tillitsvalgte må sies å gjøre.

§ 14. Tillitsvalgte - tillitsutvalg

(1) Når et listeforslag fra et registrert politisk parti er underskrevet av to av lokalavdelingens styremedlemmer, anses disse å utgjøre tillitsvalgt og vararepresentant. Styret for lokalavdelingen anses å utgjøre tillitsutvalget.

(2) Når et listeforslag som er innlevert i henhold til kravene i valgloven § 6-3 annet ledd, ikke angir hvem som er tillitsvalgte og tillitsutvalg for listeforslaget, anses de to øverste underskriverne å utgjøre tillitsvalgt og vararepresentant. De fem øverste underskriverne på listeforslaget anses å utgjøre tillitsutvalget og de tre neste vararepresentanter.

Merknad til § 14

(2) Antall underskrivere som skal utgjøre tillitsutvalget ble redusert fra 10 til 5 da den nye valgloven ble vedtatt.

§ 15. Endringer på listeforslaget etter innleveringsfristen

(1) Etter at fristen for innlevering av listeforslag er utløpt, kan forslagsstillerne kun gjøre endringer på listeforslaget som er nødvendige for å bringe det i overensstemmelse med lovens krav.

(2) Hvis en kandidat strykes fra listeforslaget, avgjør den tillitsvalgte om det skal settes inn et nytt navn på den tomme plassen, eller om de etterfølgende kandidatene skal rykke opp i uforandret rekkefølge og listen suppleres med et nytt navn nederst. Andre omrokninger er ikke tillatt. Dersom fristen for å innlevere listeforslag er utløpt, skal den tillitsvalgte legge ved erklæring fra den nye kandidaten om at vedkommende er villig til å stå som kandidat på listen.

Merknad til § 15

Bestemmelsen viderefører regelen om at den tillitsvalgte avgjør om det skal settes inn et nytt navn på den ledige plassen eller om alle kandidater skal rykke en plass opp og en eventuell ny kandidat settes inn nederst på listen. Med et nytt navn menes navn på en kandidat som ikke allerede er ført opp som kandidat på listen.

§ 16. Hvem som representerer et registrert politisk parti på lokalt nivå

Dersom det er uklart hvem som har rett til å representere et registrert politisk parti på lokalt nivå og til å stille liste, skal valgmyndighetene innhente og legge til grunn uttalelse fra partiets utøvende organ, jf. partiloven § 3 (2) bokstav b.

Merknad til § 16

Regelen viderefører gjeldende rett. Dersom partiets utøvende organ ikke vedkjenner seg forslagsstillerne, kan ikke listeforslaget godkjennes i partiets navn.

§ 17. Opplysninger om kandidatene

(1) Dersom opplysning om kandidatenes stilling og/eller bosted påføres listeforslaget, skal dette gjøres for alle kandidatene på listen.

(2) Dersom det på felleslister opplyses om de enkelte kandidatenes tilhørighet i forhold til de ulike gruppene som står bak forslaget, skal dette gjøres for alle kandidatene på listen.

Merknad til § 17

(1) Formålet med regelen er i første rekke å identifisere kandidater på listeforslaget som ellers kunne forveksles med andre personer bosatt i kommunen ved kommunestyrevalg eller fylket ved stortingsvalg og fylkestingsvalg, eller med andre kandidater på listen. Både bostedskommune og bostedsadresse kan tenkes oppført for å identifisere kandidaten.

§ 18. Underretning til forslagsstillerne

(1) Så snart listene er godkjent, skal de tillitsvalgte underrettes om dette og få tilsendt en kopi av den godkjente listen.

(2) Dersom et listeforslag ikke godkjennes, skal de tillitsvalgte for listeforslaget snarest underrettes om dette og opplyses om adgangen til og vilkårene for å klage.

Kapittel 4. Utføring og trykking av stemmesedler (jf. valgloven § 7-3)

§ 19. Krav til stemmesedler med kandidatnavn

(1) Ved utformingen av stemmesedlene skal det legges vekt på at stemmesedlene skal være lesevennlige.

(2) Stemmesedlene som skal brukes på valgtinget, skal produseres på en slik måte at det ikke er mulig å se hva velgerne har stemt etter at stemmeseddelen er brettet sammen.

(3) Stemmesedlene skal være i størrelse A5 eller være falset, eventuelt klargjort til falsing, til A5.

(4) Ved stortingsvalg og kommunestyrevalg skal stemmesedlene være hvite.

(5) Ved fylkestingsvalg skal stemmesedlene være blå.

(6) Stemmeseddelen skal inneholde:

a) opplysning om hvilket valg stemmeseddelen gjelder for.

b) overskrift som viser hvilket parti eller gruppe listen utgår fra. Overskriften skal trykkes i skriftstørrelse minimum 20 punkt.

c) fornavn, etternavn og fødselsår på kandidatene som stiller til valg på listen.

Opplysning om kandidatenes stilling og/eller bosted kan påføres stemmeseddelen. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen. På felleslister kan det opplyses om de enkelte kandidatenes tilhørighet i forhold til de ulike gruppene som står bak forslaget. Dersom slike opplysninger påføres stemmeseddelen, skal dette gjøres for alle kandidatene på listen.

d) en veiledning om adgangen til å endre på stemmeseddelen. Dersom veiledningen

trykkes på baksiden av stemmesedlene, skal det opplyses om dette på forsiden.

(7) På stemmesedler til fylkestingsvalg og kommunestyrevalg skal det trykkes en kolonne med ruter til bruk for å gi personstemmer. Kolonnen skal plasseres til venstre for kandidatenes navn og ha overskriften « Personstemme » eller « Personrøyst ».

(8) På stemmesedler til kommunestyrevalg skal det trykkes et felt til bruk for oppføring av kandidater fra andre lister. Feltet skal ha overskriften « Kandidater fra andre lister » eller « Kandidatar frå andre lister ». På stemmesedler til kommunestyrevalg skal kandidater som skal ha stemmetillegg etter valgloven § 6-2 (3), stå først på stemmeseddelen og med uthevet skrift.

(9) På stemmesedler til stortingsvalg skal det trykkes en kolonne med ruter til bruk for å endre rekkefølgen på kandidatene. Kolonnen skal plasseres til venstre for kandidatnavnene og ha overskriften «Nr.» Til høyre for kandidatnavnene skal det trykkes en kolonne til bruk for å stryke kandidatnavn. Kolonnen skal ha overskriften «Stryk». I veiledningen skal det fremgå a) hvordan velgeren endrer rekkefølgen på kandidatene og b) at dersom velgeren ønsker å stryke ett eller flere kandidatnavn, så må det skje ved å sette et merke i ruten til høyre for kandidatnavnet(ene).

Merknad til § 19

(1) Bestemmelsen stiller bl.a. krav til størrelse og type på skriften som blir benyttet på stemmesedlene, men også til at oppsettet av stemmesedlene er oversiktlig. Det bør benyttes en enkel skrifttype, uten seriffer og den bør ikke være tett. Statens råd for funksjonshemmede har anbefalt å bruke Arial eller Tiresias som er svært leservennlige skrifttyper.

(2) På valgtinget skal det ikke lenger benyttes stemmeseddelkonvolutter. Av hensyn til prinsippet om hemmelig valg skal ingen kunne se hva velgeren har stemt. Stemmeseddelen må derfor fremstilles slik at det ikke er mulig å se hva velgeren har stemt etter at stemmeseddelen er brettet sammen en eller flere ganger. Bestemmelsen sier ikke noe om hvordan stemmesedlene skal fremstilles.

Det er mange måter å tilfredsstille kravet til ugjennomsiktighet. Det kan f.eks. benyttes en papirkvalitet som gjør det umulig å lese gjennom papiret hva velgeren har stemt etter at stemmeseddelen er brettet sammen. Et annet alternativ kan være å påføre deler av baksiden av stemmeseddelen raster (trykk). Hvor mye trykksverte som benyttes ved trykking av stemmesedlene, vil også kunne spille inn på hvor lett det er å se gjennom stemmeseddelen. Det enkelte valgstyre må selv vurdere hvordan de ønsker å oppfylle kravet om at det ikke skal være mulig å se hva velgeren har stemt etter at stemmeseddelen er brettet sammen. Det er viktig at det bes om prøvetrykk, slik at valgstyret forsikrer seg om at kravet til ugjennomsiktighet er oppfylt. Man bør ikke overlate denne vurderingen til det enkelte trykkeri.

På valgdagen skal stemmeseddelen stemples med et offisielt stempel. Dersom valgstyret velger å påføre baksiden av stemmeseddelen raster for å ivareta valgghemmeligheten, bør deler av siden være uten trykk da stempelet som skal påføres stemmeseddelen bør være lett å få øye på. Det kan f.eks. være tilstrekkelig å påføre raster der det eventuelt vil være mulig å se listenavnet etter at stemmeseddelen er brettet sammen.

(3) En stemmeseddel i A 5 vil være tilpasset den stemmeseddelkonvoluttens stemmeseddelen skal legges ned i ved forhåndsstemmegivningen. A 5 størrelse på stemmeseddelen kan også fremkomme ved at en lang liste falses til riktig lengde. Alle stemmesedlene skal ha samme bruttoformat, også de blanke stemmesedlene.

(6) a) og b) Et eksempel på dette er: Valgpartiets liste ved kommunestyrevalget i Oslo kommune 15. september 2003.

(7) og (8) Hvordan feltet for oppføring av kandidater fra andre lister skal utformes, for eksempel med kolonner for partikode, kandidatnummer og kandidatnavn, sier bestemmelsen ingenting om. Dette er det opp til valgstyret å bestemme. Det vil imidlertid ikke være et vilkår for å godkjenne personstemmen at partikoden og kandidatnummeret er påført.

Dersom velgeren markerer for en personstemme andre steder enn i ruten ved siden av kandidatnavnet, skal det likevel godtas som en personstemme så lenge man kan fastslå hvilken kandidat velgeren har ment å markere for. Det samme gjelder dersom velgeren har ført opp kandidater fra andre lister utenfor feltet for oppføring av kandidater fra andre lister, jf. valgloven § 7-2.

Det er bare ved kommunestyrevalg det er adgang for partiene til på forhånd å gi persontillegg til kandidatene. Det at navnene på disse kandidatene skal stå med uthevet skrift, innebærer at navnene skal skrives med fete typer, kursiv eller store bokstaver.

(9) Bestemmelsen gjelder tilrettelegging for endring på stemmesedlene til stortingsvalg. Tidligere metode for stryking av kandidater fra listeforslaget, å sette en strek over kandidatens navn på stemmeseddelen, er ikke lenger akseptert fremgangsmåte. Stryking av kandidater må etter dette skje gjennom å benytte avkryssingsrubrikken som skal trykkes til høyre for kandidatnavnet.

§ 20. Plikt til å produsere blanke stemmesedler

(1) Ved stortingsvalg sørger fylkesvalgstyret for at det blir produsert blanke hvite stemmesedler.

(2) Ved fylkestingsvalg sørger fylkesvalgstyret for at det blir produsert blanke blå stemmesedler.

(3) Ved kommunestyrevalg sørger valgstyret for at det blir produsert blanke hvite stemmesedler.

(4) Utsiden av blanke stemmesedler skal ha samme utførelse som de ordinære stemmesedlene. De skal ikke skille seg ut fra andre stemmesedler. På innsiden skal det trykkes følgende tekst:

BLANK STEMMESEDDEL

Brukes til å stemme blankt.

eller

BLANK RØYSTESETEL

Bruker ein til å røyste blankt.

Merknad til § 20

Fylkesvalgstyrets og valgstyrets plikt til å produsere stemmesedler med kandidatnavn følger av valgloven § 7-1.

(1) - (3) De blanke stemmesedlene skal ha samme farge som de vanlige stemmesedlene, dvs. stemmesedlene til fylkestingsvalget skal være blå og stemmesedlene til stortingsvalget og kommunestyrevalget skal være hvite.

(4) Dette innebærer at de blanke sedlene skal ha samme utvendig utførelse mht format, veiledning, ev. rastetrykk osv. som de ordinære sedlene. Det skal ikke være mulig å skille disse sedlene fra andre sedler etter at de er brettet sammen. Bestemmelsen om et obligatorisk innsidetrykk på blanke stemmesedler er ny fra våren 2005.

§ 21. Rett til å få stemmesedler

Den tillitsvalgte for den enkelte valgliste kan for egen regning kreve å få det antall stemmesedler vedkommende ønsker. Krav om dette må fremsettes innen den frist valgmyndighetene setter.

Kapittel 5. Utforming og bruk av valgkort (jf. valgloven § 8-6)

§ 22. Bruk av valgkortet

(1) Stemmeholderen innenriks skal skrive ut valgkort til velger som avgir forhåndsstemme.

(2) Valgkortet skal fylles ut slik at det er mulig entydig å identifisere velgeren ut fra opplysningene på kortet.

Merknad til § 22

(1) Valgkort skal skrives ut i forbindelse med at stemmegivningen blir avgitt. Dersom kommunen har sendt ut valgkort til velgerne på forhånd og velgeren har dette med seg når vedkommende kommer for å forhåndsstemme, er det ikke nødvendig å utferdige nytt valgkort.

(2) Denne bestemmelsen må ses i sammenheng med § 23 annet ledd. Stemmeholderen skal fylle ut navnet og adressen til valgstyret hvor forhåndsstemmen skal sendes. I tillegg må stemmeholderen fylle ut tilstrekkelig med opplysninger om velgeren til at valgstyret entydig kan identifisere velgeren. Velgerens navn og adresse bør alltid påføres valgkortet. Dette vil imidlertid kunne være utilstrekkelig for å identifisere velgeren entydig. Stemmeholderen bør derfor i tillegg f.eks. påføre valgkortet velgerens manntallsnummer eller fødselsnummer. Det er helt avgjørende at stemmeholderen fyller ut valgkortet slik at velgeren kan identifiseres. I motsatt fall må stemmegivningen forkastes. Dersom stemmeholderen har tilgang til (elektronisk) manntall for velgere utenfor egen kommune, kan opplysningene i dette manntallet benyttes ved utfylling av valgkortene. Dersom stemmeholderen ikke har tilgang til noe manntall, må velgerens fødselsnummer påføres valgkortet.

§ 23. Krav til valgkortet

(1) Det skal fremgå av valgkortet hvilket valg det gjelder for.

(2) Valgkortet skal inneholde felter for identifisering av velgeren. Opplysninger som identifiserer velgeren skal være synlige i vinduet på omslagskonvolutten, med unntak av velgerens fødselsnummer.

(3) Valgkortet skal også inneholde et felt hvor stemmemottaker kan påføre tid og sted for stemmegivningen samt signere for stemmemottaket.

Merknad til § 23

(1) og (2) I tillegg til at valgkortet skal inneholde informasjon om hvilket valg det gjelder for, skal det inneholde felter for opplysninger som kan identifisere velgeren. Dette er de minimumskrav som stilles til valgkortet. Kommunene kan også etter behov påføre valgkortet annen informasjon. Det vil antakelig være mest aktuelt å påføre valgkortet ytterligere informasjon i de tilfeller hvor kommunene velger å sende ut valgkort til velgerne på forhånd. Dette kan f.eks. være opplysninger om i hvilket valglokale velgeren hører til på valgdagen og valglokalets åpningstider. Baksiden av valgkortet kan f.eks. benyttes til å gi velgerne informasjon om valget. Bestemmelsen henger sammen med § 22 annet ledd.

Dersom valgkortene blir sendt ut til velgerne før de kommer for å forhåndsstemme, må valgkortet legges ned i en konvolutt hvis det inneholder velgerens fødselsnummer.

Det er valgstyrene som har ansvaret for å anskaffe omslagskonvoluttene og valgkortene. Departementet vil produsere stemmeseddelkonvolutter i størrelsen C5 (162 mm x 229 mm). Valgkortet og stemmeseddelkonvolutten skal legges opp i omslagskonvolutten. Ved de siste valgene har omslagskonvolutten blitt produsert i størrelsen B5 (176 mm x 250 mm). Valgstyrene bestemmer selv størrelsen på valgkortet og størrelsen på vinduet på omslagskonvolutten. Valgkortet og vinduet på omslagskonvolutten må imidlertid tilpasses hverandre slik at opplysningene som identifiserer velgeren (unntatt fødselsnummeret) er synlige i vinduet på konvolutten. Dette for at valgstyrene skal kunne registrere de innkomne stemmegivningene uten å måtte åpne omslagskonvoluttene.

Feltet for velgerens fødselsnummer skal plasseres slik på valgkortet at fødselsnummeret ikke er synlig i vinduet på konvolutten.

Kapittel 6. Gjennomføring av forhåndsstemmegivningen (jf. valgloven § 8-6)

§ 24. Kunngjøring av forhåndsstemmegivningen

Valgstyret skal kunngjøre tid og sted for forhåndsstemmegivningen.

Merknad til § 24

Det forutsettes at det blir brukt et medium som når de fleste av velgerne. Dette kan være en lokalavis, informasjonsavis for kommunen e.l. Når det gjelder stemmegivning på helse- og sosialinstitusjoner, vil det kunne være hensiktsmessig også å kunngjøre denne ved oppslag på institusjonen.

§ 25. Forhåndsstemmegivning på helse- og sosialinstitusjoner

Ved stemmemottak på helse- og sosialinstitusjoner kan stemmer også mottas hjemme hos personer som oppholder seg i trygde- og omsorgsboliger med umiddelbar tilknytning til institusjonen.

Merknad til § 25

Bestemmelsen innebærer at også velgere som er bosatt i trygde- og omsorgsboliger som har umiddelbar tilknytning til en helse- eller sosialinstitusjon, kan forhåndsstemme i boligen sin i stedet for å måtte søk om ambulerende stemmegivning eller henvises til stemmegivning på valgtinget.

§ 26. Valglokalene

(1) Valgstyret skal legge forhåndsstemmegivningen til lokaler som er lett tilgjengelige og hvor alle velgere kan ta seg inn uten å måtte be om hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.

(2) Ved tilrettelegging for forhåndsstemmegivning i valglokalene, skal det legges vekt på god tilgjengelighet for alle velgere. Blinde og svaksynte velgere skal kunne avgi stemme uten å måtte be om hjelp.

Merknad til § 26

(1) Bestemmelsen innebærer at stemmegivningen skal legges til lokaler hvor velgerne kan ta seg inn på egen hånd. Dersom det ikke finnes slike lokaler i kommunen, må kommunen i utgangspunktet iverksette tiltak som gjør lokalene tilgjengelige for velgerne. Dette kan f.eks. være å sette opp en rullestolrampe. Dersom det ikke finnes egnede lokaler som velgerne kan ta seg inn i uten hjelp, og det ikke er mulig eller det vil være uforholdsmessig dyrt å gjøre lokalene tilgjengelige for alle velgerne, kan andre lokaler benyttes. Det skal legges en streng vurdering til grunn ved avgjørelsen av om andre lokaler kan benyttes.

Kravet til tilgjengelighet gjelder for samtlige steder der det foregår stemmegivning i kommunen. Det er ikke nok å legge forholdene til rette i bare ett lokale.

(2) Første setning i denne bestemmelsen gjelder for alle steder der det mottas forhåndsstemmer, unntatt der hvor stemmegivningen foregår hjemme hos velgerne.

I forhold til utlegging av stemmesedler kan prinsippet om hemmelig valg enklest ivaretas ved at stemmesedlene legges ut inne i stemmeavlukket. Enkelte velgergrupper, bl.a. rullestolbrukere, vil imidlertid kunne ha vanskeligheter med å nå alle stemmesedlene. For å ivareta hensynet til disse velgerne, bør stemmesedlene være tilgjengelig også på andre måter. Stemmesedlene kan f.eks. legges ut på et avskjermet bord eller stemmestyret kan dele ut sett med alle stemmesedlene til velgere som av ulike årsaker vil ha problemer med å benytte stemmesedlene som er lagt ut i stemmeavlukket. Uansett hvilken løsning som velges, må hensynet til hemmelig valg ivaretas.

Kravet om at stemmegivningen skal tilrettelegges slik at blinde og svaksynte velgere kan avgi stemme uten hjelp fra andre, gjelder uansett hvor forhåndsstemmegivningen

foregår. Det gjelder således ikke bare i ordinære valglokaler og på institusjoner, men også ved stemmegivning hjemme hos velgeren. Kravet gjelder også utenriks.

Kravet om tilrettelegging innebærer bl.a. at det må være godt lys inne i stemmeavluksene. Dette er særlig viktig for velgere med synshemninger som er avhengig av gode lysforhold for å kunne lese stemmeseddelen.

Kommunene bestemmer selv hvordan de ønsker å tilrettelegge slik at blinde velgere kan avgi stemme uten å måtte be om hjelp fra andre. Ved valg av fremgangsmåte må det legges avgjørende vekt på at valget skal være hemmelig og at den valgte løsningen skal være enkel å forholde seg til for blinde velgere.

Norges Blindeforbund anbefaler at det benyttes stemmeavlukker med stemmeseddelkassetter som merkes med lapper med listeoverskriften i punktskrift (for blinde) og storskrift (for svaksynte). Dersom det benyttes slike avlukker, er det i utgangspunktet nok at det innredes ett slikt avlukke i hvert valglokale. Det bør imidlertid vurderes å tilrettelegge flere stemmeavlukker på denne måten, da merkelapper med stor skrift vil kunne være til nytte for store grupper av velgere.

En annen måte å tilrettelegge for blinde og svaksynte velgere er å bruke en kartotekløsning. Dette innebærer at man bruker en liten koffert eller liknende med skilleark, hvor navnet på partiet er trykket i punktskrift og storskrift på arkfanen til skillearket. Ordinære stemmesedler legges bak skillearket. Det er viktig å huske på et eget skilleark for blanke stemmesedler. Når en blind velger kommer for å stemme, får velgeren utlevert kofferten og kan finne frem til ønsket stemmeseddel på egenhånd uten hjelp fra andre. Denne løsningen er utviklet av Bergen kommune i samarbeid med Norges Blindeforbund (avdeling Bergen)/Vestlandske Blindeforbund. Departementet antar at denne løsningen er særlig aktuell ved stemmegivning hjemme hos velgerne.

En tredje måte er å trykke alle stemmesedlene med punktskrift.

Det at valget skal være hemmelig, innebærer bl.a. at det ikke kan produseres et mindre antall stemmesedler med punktskrift som kun velgere som er blinde skal benytte.

Når det gjelder blinde velgere som ikke har stemmerett i den kommunen/det fylket de kommer for å forhåndsstemme i samt utenriks, vil departementet tilrettelegge for ordninger som gjør det mulig også for disse velgerne å stemme uten hjelp fra andre.

§ 27. Fremgangsmåten ved forhåndsstemmegivningen

(1) Stemmeholderen skal gi velgeren en stemmeseddelkonvolutt og vise vedkommende til det sted der stemmesedlene er utlagt.

(2) Ved ambulering stemmegivning, stemmegivning på pasientrom og i trygde- og omsorgsboliger, skal velgeren få utlevert en stemmeseddel for hver gruppe som stiller liste ved valget. Stemmeholderen må ikke ta tilbake noen av de utleverte stemmesedlene.

(3) Velger med stemmerett i en annen valgkrets skal i stedet få utlevert en avkryssingsstemmeseddel med navnene til de registrerte politiske partiene.

(4) Velgeren skal legge stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt. Ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg brukes samme stemmeseddelkonvolutt til begge valg.

(5) Avgis stemmen innenriks, skal stemmemottakeren underskrive på valgkortet og påføre tid og sted for stemmegivningen. Stemmemottaker skal deretter legge stemmeseddelkonvolutt og valgkortet ned i en omslagskonvolutt, lime den igjen og legge den i en forseglet urne i velgerens påsyn.

(6) Avgis stemmen utenriks, på Svalbard eller Jan Mayen skal stemmemottakeren legge stemmeseddelkonvolutt i en omslagskonvolutt og lime denne igjen i velgerens påsyn. Stemmemottakeren skal deretter påføre omslagskonvolutt følgende opplysninger:

a) valgstyrets navn og adresse,

b) velgerens navn og fødselsdato,

c) velgerens adresse på hjemstedet 31. mai i valgåret, eventuelt siste adresse i Norge dersom velgeren har meldt flytting til utlandet, og

d) tid og sted for stemmegivningen.

Stemmemottakeren og velgeren skriver deretter under på omslagskonvolutt.

Merknad til § 27

Bestemmelsen fastsetter hvordan forhåndsstemmegivningen (med unntak av brevstemmegivning) skal foregå. Reglene for godkjenning av forhåndsstemmegivninger fremgår av valgloven § 10-1. Etter dette regelverket er det f.eks. ikke noe vilkår i seg selv at det er blitt brukt offisielt valgmateriell.

(1) Det følger for øvrig av god forvaltningsskikk at velgere som har behov for det, skal gis nødvendig veiledning i hvordan valgmateriellet skal benyttes.

(3) Denne bestemmelsen fastslår hva slags stemmesedler som skal utleveres til velgere med stemmerett i et annet fylke, ved stortingsvalg og fylkestingsvalg, eller en annen kommune, ved kommunestyrevalg. Dersom velgerne har med seg stemmesedler for egen valgkrets, kan disse selvsagt benyttes i stedet. Bestemmelsen regulerer bare hva slags stemmesedler stemmemottakeren skal ha tilgjengelig for velgerne.

(5) Kravet om at stemmegivningen skal legges ned i en forseglet urne, gjelder både når velgeren forhåndsstemmer i egen kommune og utenfor egen kommune. Av praktiske grunner kan det være fornuftig å bruke to urner, en for egne velgere og en for velgere bosatt i andre kommuner.

§ 28. Brevstemmegivning utenriks

(1) Velgeren skal legge stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt. Ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg brukes samme stemmeseddelkonvolutt til begge valg.

(2) Stemmeseddelkonvolutt skal legges i en omslagskonvolutt som limes igjen.

(3) *Velgeren påfører omslagskonvoluttene følgende opplysninger:*

- a) valgstyrets navn og adresse,*
- b) navn og fødselsdato,*
- c) adresse på hjemstedet 31. mai i valgåret, eventuelt siste adresse i Norge dersom velgeren har meldt flytting til utlandet, og*
- d) tid og sted for stemmegivningen.*

(4) *Velgeren skal skrive under på omslagskonvoluttene.*

(5) *Om mulig bør et vitne bekrefte riktigheten av det som er påført omslagskonvoluttene. Vitnets adresse og fødselsdato skal påføres omslagskonvoluttene.*

Merknad til § 28

Bestemmelsen fastsetter fremgangsmåten for hvordan velgere som oppholder seg utenriks og som ikke har mulighet til å oppsøke en stemmemottaker, kan avgi stemme.

Selv om omslagskonvoluttene ikke inneholder alle de opplysningene/underskriftene som skal påføres konvoluttene etter denne bestemmelsen, medfører ikke dette at stemmegivningen automatisk skal forkastes. Vilkårene for å godkjenne en stemmegivning fremgår av valgloven § 10-1. Det er bare når disse vilkårene ikke er oppfylt at en stemmegivning skal forkastes.

§ 29. Tømming av urner. Oppbevaring av materiell m.m.

§ 33 og § 34 gjelder tilsvarende.

Kapittel 7. Organisering og gjennomføring av stemmegivningen på valgtinget. Forsegling, oppbevaring og transport av valgmateriell (jf. valgloven § 9-10)

§ 30. Valglokalet

Ved avgjørelsen av hvilke lokaler som skal benyttes og ved tilretteleggingen for velgerne på valgtinget gjelder § 26 tilsvarende.

Merknad til § 30

Se merknad til § 26.

§ 31. Bruk av særskilt omslag

Velgere som ikke er innført i vedkommende del av manntallet eller som allerede er krysset av i manntallet, skal ikke legge stemmeseddelen i urnen. Etter at stemmeseddelen er stemplet, skal velgeren legge den i en stemmeseddelkonvolutt. Stemmestyret skal legge stemmegivningen i et særskilt omslag, klebe det igjen og skrive velgerens navn, adresse og fødselsdato utenpå.

Merknad til § 31

Reglene i denne paragrafen gjelder følgende tilfelle:

- velgeren avgir "fremmed" stemme

- velgeren står ikke innført i manntallet i kommunen – enten fordi vedkommende ikke er stemmeberettiget der, eller det er skjedd feil som ikke er blitt oppdaget
- det er krysset av i manntallet ved navnet til velgeren – enten fordi vedkommende har avgitt stemme allerede, eller fordi det er skjedd en feilaktig avkryssing.

Stemmeseddelen skal stemples, men ikke legges i valgurnen. Den skal i stedet legges – av velgeren selv – i en stemmeseddelkonvolutt. Denne skal i sin tur legges i en omslagskonvolutt, som påføres velgerens navn, adresse og fødselsdato. Stemmestyret sørger for at mottatte omslagskonvolutter blir lagt frem for valgstyret til behandling i forbindelse med prøvingen av stemmegivningene.

§ 32. Stemmegivning umiddelbart utenfor valglokalet

(1) Dersom velgeren er manntallsført i vedkommende del av manntallet, skal avkryssing skje før velgeren får utlevert stemmesedler.

(2) To stemmemottakere bringer med seg et sett med stemmesedler - en stemmeseddel for hver gruppe som stiller liste ved valget - et stempel og en urne ut til velgeren.

(3) Velgeren bretter selv sammen stemmeseddelen, eventuelt med assistanse i henhold til valgloven § 9-5 (5), og legger den i urnen etter at den er stemplet av en av stemmemottakerne. Stemmemottakerne bringer deretter urnen inn i valglokalet. Stemmemottakerne må ikke ta tilbake noen av de utleverte stemmesedlene.

(4) Dersom velgeren ikke står innført i vedkommende del av manntallet, eller vedkommende allerede er krysset av i manntallet, skal stemmeseddelen ikke legges i urnen, men behandles i henhold til § 31.

Merknad til § 32

Reglene i denne paragrafen er beregnet på mottak av stemmer fra velgere som ikke er i stand til å bevege seg inn i valglokalet, men som kan avgi stemme umiddelbart utenfor lokalet, for eksempel fra en bil.

(1) Dersom velgeren er innført i manntallet for kretsen, skal vedkommende krysses av i manntallet før stemmegivningen finner sted. Velgeren skal i likhet med de som avgir stemme inne i lokalet få legge stemmen sin i en urne.

(2) To stemmemottakere tar imot stemmegivningen. For å lette stemmegivningen og sikre prinsippet om hemmelig valg, bør stemmestyret på forhånd gjøre i stand et sett med en stemmeseddel for hver valgliste. Ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg skal velgeren få utlevert et sett stemmesedler for hvert valg. Sedlene stemples ikke før de bringes ut til velgeren. En bør så vidt mulig unngå at det gjøres avbrudd i stemmegivningen inne i lokalet mens stemmemottakerne befinner seg utenfor lokalet. Valgstyret eller stemmestyret bør derfor sørge for at mer enn ett stempel er tilgjengelig.

(3) Velgeren bretter sammen stemmeseddelen, eventuelt –sedlene. Er velgeren manntallsført i kretsen, legger han/hun seddelen (sedlene) i urnen, etter at den (de) er blitt stemplet av stemmemottakerne. Urnen bringes deretter tilbake inn i valglokalet.

(4) Dersom velgeren ikke er registrert i vedkommende del av manntallet, eller det allerede er satt kryss ved navnet, skal stemmegivningen behandles slik som det er beskrevet i § 31 .

§ 33. Tømming av urner i løpet av valgdagen

Dersom det er nødvendig å tømme valgurner i løpet av valgdagen, skal valgstyret sørge for at stemmestyrene etablerer betryggende rutiner for oppbevaring av innholdet. Avgitte stemmer skal oppbevares atskilt fra øvrig valgmateriell.

Merknad til § 33

Det kan vise seg at det er nødvendig å tømme valgurner i løpet av valgdagen. Valgstyret skal sørge for at det etableres betryggende rutiner ute i valglokalene, slik at det ikke kan skje noe urettmessig med innholdet i urnene. De avgitte stemmesedlene må oppbevares slik at de ikke blir blandet sammen med de øvrige stemmesedlene eller annet valgmateriell. Dette er spesielt viktig. Stemmesedlene må videre oppbevares på en slik måte at de er utilgjengelige for uvedkommende.

§ 34. Oppbevaring og transport av valgmateriell. Forsegling.

(1) Valgstyret skal etablere betryggende rutiner for oppbevaring og transport av valgmateriell i alle faser av valg gjennomføringen.

(2) Valgmateriellet skal forsegles dersom det i perioder ikke er under direkte oppsyn av valgmyndighetene. Forseglingen skal foretas på en slik måte at ingen får adgang til det forseglede materiellet uten at dette etterlater seg tydelige merker.

(3) All transport av valgmateriell skal foregå på hurtigst betryggende måte og av andre enn dem som oppbevarer forseglingsutstyret.

Merknad til § 34

Bestemmelsen er redigert og noe forenklet i forhold til tidligere. Regelen om at valgmateriellet skal være forseglet natten mellom søndag og mandag, er erstattet med en generell regel om krav til forsegling i alle tilfeller hvor valgmateriell etterlates uten direkte oppsyn av valgmyndighetene. Regelen omfatter således også andre tilfeller hvor valgmateriell kan tenkes etterlatt, for eksempel dersom det tas en pause i opptellingen fra valgnatten og til morgenen etter. Valgstyret avgjør – ut fra lokale forhold – hvordan valgmateriellet, manntall, stemmesedler, urner mv., skal oppbevares.

Forsegling bør skje ved hjelp av lakk og segl, eller annet forseglingsutstyr som sikrer at uvedkommende ikke kan få tilgang til materiellet uten at dette synes.

Stemmestyrets leder – eller en annen person som valgstyret utpeker – har ansvaret for å ta vare på forseglingsmateriellet.

All transport av valgmateriell skal foregå på hurtigste betryggende måte og uten unødige forsinkelser. Valgstyret har ansvaret for å etablere forsvarlige rutiner her. De som oppbevarer forseglingsutstyr kan ikke forestå transport av materiellet. Heller ikke kan vedkommende utføre eventuelt vakthold.

Kapittel 8. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler. Opptelling (jf. valgloven § 10-10)

§ 35. Åpning av omslags- og stemmeseddelkonvolutter

Valgstyret skal påse at åpning av omslags- og stemmeseddelkonvolutter ikke foretas av de samme personene, dersom dette foregår samtidig. Det skal være to personer tilstede ved åpning av stemmegivninger.

Merknad til § 35

For å sikre hemmelighet av alle stemmegivninger er det viktig at det ikke er de samme personene som både godkjenner stemmegivninger og som åpner stemmeseddelkonvoluttene. Selv om valgmyndighetene har taushetsplikt, er det viktig at regelverket legger opp til at hemmelighet ivaretas best mulig, jf. valglovens formålsbestemmelse. Når stemmegivningene er godkjente skilles valgkortet fra stemmeseddelkonvolutt. De som åpner stemmeseddelkonvolutt har med denne regelen derfor normalt ikke mulighet til å vite hvem som har avgitt stemmen. Det må minimum være to personer til stede ved åpning av omslags- og stemmeseddelkonvoluttene.

§ 36. Flere stemmeseddelkonvolutter eller stemmesedler fra samme velger

Dersom en stemmegivning inneholder flere stemmeseddelkonvolutter eller stemmesedler uten konvolutt, skal stemmeseddelen eller -sedlene legges ulest ned i én stemmeseddelkonvolutt.

Merknad til § 36

Selv om de som åpner stemmegivningen skulle komme til å se hva velgeren har stemt, er ikke dette i seg selv grunnlag for forkastelse av stemmen, jf. valgloven § 10-3.

§ 37. Foreløpig opptelling av forhåndsstemmegivninger

Valgstyret skal holde et visst antall forhåndsstemmegivninger utenfor den foreløpige opptellingen og blande disse sammen med forhåndsstemmegivninger som kommer inn etter at den foreløpige opptellingen er begynt.

Merknad til § 37

Valgstyret kan motta forhåndsstemmegivninger helt frem til kl. 20 på valgkvelden, jf. lovens bestemmelse i § 10-1 om godkjenningen av forhåndsstemmegivninger. For å sikre hemmelighet av sent innkomne stemmegivninger, må det legges til side et tilstrekkelig antall stemmegivninger av de valgstyret har mottatt før stemmegivningen på valgtinget starter. Valgstyret bestemmer selv om disse skal tas fra de som er godkjent eller de som ikke er godkjent. Valgstyret bestemmer også hvor mange som må legges til side, men må påse at antallet som legges til side og antallet som går til foreløpig opptelling, er tilstrekkelig til å sikre hemmelighet. Mottas svært få forhåndsstemmer, innebærer det i realiteten at det ikke kan foretas foreløpig opptelling av forhåndsstemmene, jf. valgloven § 10-5 (1). Etter lovens system skal foreløpig opptelling tidligst starte på ordinær valgdag, og senest 4 timer før valglokalene i kommunen stenger. Når selve prøvingen kan begynne er regulert i § 10-1(3).

§ 38. Stemmesedler avgitt til felleslister

En stemmeseddel som lyder på en av gruppene som inngår i en fellesliste, skal regnes som avgitt til felleslisten.

§ 39. Betydningen av rettinger når velgeren har levert flere stemmesedler til samme parti

Dersom velgeren ved samme valg har levert flere stemmesedler til samme parti og noen av dem er rettet, gjelder følgende:

- a) når bare én av stemmesedlene er rettet, godkjennes denne,*
- b) når flere stemmesedler er rettet på samme måte, godkjennes en av stemmesedlene,*
- c) når flere stemmesedler er rettet ulikt, godkjennes én av stemmesedlene, men det ses bort fra rettingene.*

Merknad til § 39

I de tilfeller der velgeren har avgitt flere stemmesedler er regelen at én stemmeseddel godkjennes dersom de er like, og at alle forkastes dersom de er ulike. Dette følger av valgloven § 10-3 (1) c) hvor det er et vilkår for godkjenning at det fremgår hvilket parti eller gruppe velgeren har stemt på.

Denne bestemmelsen gir anvisning på løsning i de tilfeller en velger har levert mer enn en stemmeseddel til samme valgliste og en eller flere er rettet på.

I praksis vil bestemmelsen først og fremst få betydning ved

forhåndsstemmegivningen, der stemmeseddelkonvolutt fortsatt blir benyttet.

Valgstyret bestemmer selv rutiner for opptelling av godkjente stemmesedler der en etter denne bestemmelsen må se bort fra rettinger som er gjort. Det kan for eksempel ved maskinell opptelling være aktuelt å bytte ut seddelen med en urettet seddel.

§ 40. Opptelling i annen kommune

All opptelling som foretas i annen kommune eller hos fylkesvalgstyret, skal skje under valgstyrets tilsyn.

Merknad til § 40

For å påse at håndtering og opptelling av stemmesedler for egen kommune skjer i henhold til regelverket, skal valgstyret i slike tilfeller fysisk være til stede både ved den foreløpige og den endelige opptellingen.

Kapittel 9. Protokollering av valg (jf. valgloven § 10-10)

§ 41. Fastsetting av formular

Departementet fastsetter formularer der administrative forhold, mottak og behandling av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, valgoppgjør og kontroll skal protokolleres. Valgmyndighetene er forpliktet til å benytte fastsatte formularer.

Merknad til § 41

At valgmyndighetene er forpliktet til å benytte fastsatte formularer ligger at oppsettet og postbetegnelse må følges. Det er ellers ikke noe i veien for at det for eksempel benyttes dataprogram som skriver ut tabeller/informasjon til møteboken.

Kapittel 10. Ikrafttredelse

§ 42. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.